

**500-letnia tradycja
gospodarowania lasami i gruntami
przez
Wspólnotę Leśno – Gruntową
w Siewierzu
- dobre praktyki**

Tadeusz Adamski
wiceprzewodniczący zarządu spółki
do zagospodarowania WLG w Siewierzu

Plan prezentacji

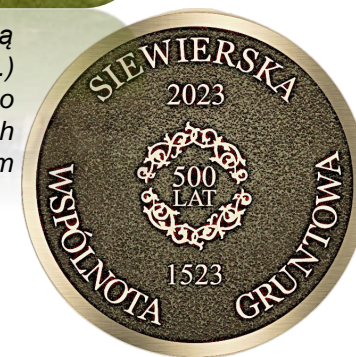
- **I. Wspólnota Leśno Gruntowa w Siewierzu od pradziejów do współczesności**
 - A. Okres feudalny – Historia założenia, zasady funkcjonowania, pożytki i obowiązki**
 - ▶ Sprzedaż terytorium (Księstwa) siewierskiego przez księcia opolskiego Wacława biskupowi Zbigniewowi Oleśnickiemu i kapitule krakowskiej (Dnia 24/30 grudnia 1443 roku).
 - ▶ 10.11.1523 r. potwierdzenie nadań oraz zasady użytkowania gruntów w przywileju Biskupa krakowskiego Jana Konarskiego
 - ▶ 26.10.1580 r. nadanie przez Biskupa Piotr Myszkowskiego łąnu Bacholin (w tym Szeligowiec)
 - B. Okres zapoczątkowany przez Sejm Wielki Czteroletni**
(6 paź 1788 – 29 maj 1792) (koniec feudalizmu - potwierdzenie nadań dla mieszczan siewierskich, Wielka Metryka Koronna, Siewierz wolnym miastem)
 - C. Okres Zaborów (do odzyskania niepodległości)**
 - D. Czasy nowożytne XX – XXI wiek**
 - ▶ 1. II RP
 - ▶ 2. PRL
 - ▶ 3. III RP
- **II. Obecna działalność Spółki do zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu.**
 - ▶ Podstawowe informacje, trochę danych, gospodarka leśna, inwestycje, darowizny na rzecz członków i lokalnego środowiska NGO.
- **III. Podsumowanie**

Ziemia siewierska była zasiedlana od starszego paleolitu (39.000 – 8000 p.n.e) po czasy średniowieczne (V do XV wiek (476 – 1492 r.)), gdzie osadnictwo skupiało się przeważnie wzdłuż Czarnej Przemszy i jej dopływów. Ludność ziemi siewierskiej pozostawała pod większymi wpływami kultur występujących w Małopolsce a w mniejszym stopniu w oddziaływaniu kultur występujących na Górnym Śląsku. W powstaniu i rozwoju Siewierza można wyróżnić dwa obszary osiedlenia, gdzie, osią czasową i przyczyną rozdziału funkcjonowania tych obszarów były najazdy tatarskie w pierwszej połowie XIII wieku.

Osadnictwo wczesnośredniowieczne związane z Kuźnicą Świętojańską – pierwszy Siewierz (1123 – 1125 do połowy XIII w.) to gród zbudowany na terenie dzisiejszego cmentarza parafialnego i związany z kościołem romańskim (XII w. – jeden z najstarszych zabytków murowanych na Górnym Śląsku) oraz cmentarzem grzebalnym wraz z podgrodzem rzemieślniczo – targowym.

A) Okres feudalny - Historia założenia, zasady funkcjonowania, pożytki i obowiązki

- ✓ Osadnictwo z okresu późnego średniowiecza (XIII – XIV w.) jest związane z grodem-zamkiem (wieża cylindryczna – stołp i wał z podgrodzium). W miejscu tym następuje już stały rozwój miasta Siewierza. Powstaje zamek gotycki rozbudowany w drugiej połowie XIV wieku, który w latach 1533 – 1574 zostaje przebudowany na renesansową rezydencję biskupów krakowskich położony trochę z boku książęcego miasta. Lokacja miasta Siewierz na prawie magdeburskim odnosi się do przełomu XIII/XIV w.
- ✓ Kluczowy moment dla Księstwa siewierskiego należy wiązać z polityką biskupa Zbigniewa Oleśnickiego zmierzającą do bezkonfliktowego odzyskania Śląska utraconego w roku 1339, który wykorzystując trudną sytuację finansową księcia cieszyńskiego Wacława kupił Księstwo Siewierskie 24 XII 1443 r. a księstwo na rzecz biskupa i kapituły krakowskiej przeszło z datą 30 XII 1443 r.
- ✓ W pierwszym okresie władzy biskupów krakowskich (1443-1552) w księstwie trwał ustrój lenny, podobny do występującego w zachodniej Europie, ale nie występujący w takim zakresie na ziemiach polskich. Biskupi krakowscy występowali tu jako seniorzy w stosunku do poddanych - wasali mieszkańców księstwa. Oni też nadawali prawa na terenie księstwa siewierskiego aż do roku 1790, kiedy to ustawą Sejmu Wielkiego księstwo siewierskie zostało przyłączone do Rzeczypospolitej.

Tadeusz Adamski

A) Okres feudalny - Historia założenia, zasady funkcjonowania, pożytki i obowiązki

Tadeusz Adamski

- ✓ W ten sposób uposażeni mieszczanie siewierscy zarządzali tymi gruntami, najpierw na podstawie zasad uzgadnianych i przekazywanych ustnie, a obecnie gruntami tymi zarządza Spółka do Zagospodarowania Wspólnoty Leśno – Gruntowej, której udziałowcami są członkowie Wspólnoty Leśno – Gruntowej w Siewierzu.

C) Okres Zaborów (do odzyskania niepodległości)

- Ziemia Siewierska z miastem Siewierzem po trzecim rozbiore Polski w 1795 roku zostaje włączona do imperium rosyjskiego. W okresie napoleońskim (1807 - marszałek Lannes, księże Montebello księciem siewiersko-olkuskim) wchodzi w skład obszaru Polski Niepodległej, po Kongresie Wiedeńskim w roku 1815 obszar ten został nazwany Królestwem Polskim z władzą carów rosyjskich („Królestwo Kongresowe”).
- Ważnym momentem dla Siewierza było powstanie styczniowe 1863 roku, w którym za aktywny udział, Siewierz stracił na 100 lat prawa miejskie. Z drugiej strony carat chcąc zapobiec rozszerzaniu się partyzantki powstańczej na wsiach Królestwa Kongresowego wydał ukaz carski z 18 lutego/drugiego marca 1864 roku (DZ. Prawa Tom LXII, strona 5) „o urządzeniu włościan” i o zniesieniu pańszczyzny określany jako „ukaz o uwłaszczeniu chłopów, co w powiązaniu z kolejnymi ukazami z dnia 28.10/9.11.1866 roku, o zniesieniu w miastach stosunków dominialnych (dz. Prawa Tom LXVI, strona 26) i ukazu o urządzeniu gmin wiejskich z 2 marca/19 luty 1864 roku (Dz. Praw Tom LXVII strona 37) potwierdziło szczególne przepisy prawne w stosunku do wspólnej własności gruntów mieszczan siewierskich „na mocy starego zwyczaju” (ex antique).
- Na tej podstawie w roku 1872 przeprowadzono w Siewierzu pierwsze urzędowe pomiary gruntów mieszczan i wspólnych gruntów, sporządzono rejestr pomiarowy podobny do tabeli likwidacyjnej, który był podstawą do dochodzenia praw własności gruntów jeszcze w drugiej połowie XX wieku.

D) Czasy nowożytne XX - XXI wiek

1. II RP Okres międzywojenny.

- Uprawnienia do wspólnej własności tych gruntów zostały również utrzymane w mocy prawnej po odzyskaniu niepodległości 11 listopada 1918 r w oparciu o przepis art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz.I.R.P. Nr 35 poz. 294).
- Stanowił on bowiem, że *„prawa majątkowe ogółu dotychczasowych członków gromady lub grup tych członków, wynikające z aktów nadawczych, tabel likwidacyjnych i innych tytułów prawnych wykonują za pomocą zebrania uprawnionych i Sołtysa (podsołtysa), który przewodniczy na zebraniu i wykonuje jego uchwały. Sołtys (podsołtys) głosuje, jeżeli należy do uprawnionych.”*
- Wszystkie uprawnienia do gruntów wspólnych zostały utrzymane na mocy przepisów art.73 ust. 8 ustawy z 4 maja 1938 o uporządkowaniu wspólnot gruntowych (Dz.U. R.P. Nr 33 poz. 290).

D) Czasy nowożytne XX - XXI wiek 2. II PRL.

- Po drugiej wojnie światowej, dzięki zachowanej w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie Metryce Wielkiej Koronnej jako autentycznego „tytułu współwłasności” gruntów nadanym niegdyś mieszkańom Siewierza, Ministerstwo Rolnictwa – Departament Urzędzeń Rolnych w decyzji z dnia 8 lipca 1960 sygn. Akt UR.U.1/1134/60 stwierdziło ostatecznie, że posiadane od wieków a wyżej wspomniane grunty objęte dawnymi przywilejami są „wspólnymi gruntami mieszczan” z Siewierza.
- Nie stanowią one ani „własności gminy” jako osoby prawnej ani też nie stanowią tzw. „mienia gromadzkiego” przeznaczonego dla zaspokojenia potrzeb „gromady” jako całości, lecz były zawsze i nadal są przeznaczane dla zaspokajania indywidualnych potrzeb ich współwłaścicieli.
- Ogłoszenie 5 lipca 1963 r. ustawy z 29 czerwca 1963 r. o zagospodarowaniu wspólnot gruntowych (Dz.U. Nr 28 poz. 169), w której, podobnie jak w ustawie z maja 1938 r. o uporządkowaniu wspólnot gruntowych (Dz.U. R.P. Nr 33 poz. 290), zostały utrzymane w mocy uprawnienia cywilne do gruntów wspólnych z tym, że w ustawie tej został ustanowiony obowiązek tworzenia **spółek**, które mają gospodarować takimi wspólnymi gruntami (spółki ustawowe).

W ten oto sposób, mimo radykalnie zmieniających się systemów prawnopństwowych oraz prawnoustrojowych, uprawnienia mieszczan siewierskich trwają przez wieki aż do dziś.

D) Czasy nowożytne XX - XXI wiek

2. II PRL. – aktywności wspólnoty na rzecz społeczności lokalnej

- Część terenu wspólnoty określana w dawniejszych dokumentach jako nieużytki okazała się użyteczna. Są to bowiem tereny piaskowe, na których prowadzono sposobem przemysłowym wydobywanie piasku, co przynosiło wspólnocie znaczne dochody.
- Znaczna też część terenów dawniej nieużytecznych została przeznaczona pod budowę domów jednorodzinnych. Siewierzanie – członkowie wspólnoty – mogli nabywać takie działki po obniżonych cenach, co dało w efekcie całą kolonię domków jednorodzinnych (Nowe Osiedle).
- Kolejne roczne Walne Zebrania członków wspólnoty przeznaczały dochody uzyskiwane przez Spółkę Leśno – Gruntową na koszty budowy ulic i inne komunalne inwestycje, na które nie było funduszy w kasach państwowych.
- Dzięki temu miasto zostało uporządkowane, a dzięki staranności i pracowitości wielu mieszkańców uzyskało dwukrotnie tytuł mistrza gospodarności w skali krajowej oraz tytuł arcymistrza jak i związane z tymi tytułami bardzo wysokie premie.
- Spółka prowadzi gospodarkę leśną na kilkuset hektarach (ok.900 ha). Z lasów tych, które w świetle prawa nie są lasami państwowymi ani gminnymi, mogą korzystać wszyscy,

D) Czasy nowożytne XX - XXI wiek

2. II PRL. – aktywności wspólnoty na rzecz społeczności lokalnej

- Spółka sfinansowała w części lub w całości:
 - kompleks budynków Domu Kultury
 - zakup na rzecz Siewierza terenów wokół Zamku (kilkadziesiąt ha)
 - budowę Szkoły Podstawowej oraz LO
 - budynek przedszkola
 - budowę Domu Książki
 - zakup prywatnych terenów pod budowę SPGK
 - Budowę tzw. Ludowca celem przekazania go na rzecz Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”
 - budowę remizy strażackiej OSP - Centrum,
- Spółka podarowała tereny pod:
 - budowę boiska sportowego,
 - Ośrodek Zdrowia oraz pod Szpital Chorób Płuc,
 - Szkoła Podstawowa i LO
 - targowisko zwierzęce
 - pod „parafię” na Osiedlu Zachód i pod cmentarz parafialny na Osiedlu,

D) Czasy nowożytne XX - XXI wiek

2. II PRL. – aktywności wspólnoty na rzecz społeczności lokalnej

- Spółka aby stworzyć miejsca pracy, za symboliczną kwotę przekazała teren pod budowę:
 - dawnych Zakładów Gumowych Górnictwa,
 - dawnych Zakładów Zbożowych, (obecnie znajduje się tam Electrolux)
 - dawnej Spółdzielni Wielobranżowej
 - części Górniczych Zakłady Dolomitowych

- Na terenach Spółki wybudowano:
 - budynek Pogotowia Ratunkowego
 - część Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej w Siewierzu
 - znaczną część kanalizacji i oczyszczalni ścieków

W ten sposób wykorzystywane wspólne grunty przynoszą korzyść nie tylko samym ich współwłaścicielom, lecz całemu społeczeństwu miasta Siewierza.

Tadeusz Adamiński

D) Czasy nowożytne XX - XXI wiek

3. III RP po 1989 r. – okres transformacji ustrojowej

- nieudana próba komunalizacji na gruntach wspólnoty. Konflikt na linii władze miasta – Spółka, trwający od momentu powołania samorządu terytorialnego do 2 sierpnia 2021 r.
- problem z ustaleniem listy członków, liczne spory administracyjne i sądowe, kurator w spółce,
- powołanie statutowych organów spółki i restauracja jej działalności, Rejestr gruntów i członków wspólnoty w ewidencji gruntów w Starostwie powiatowym w Będzinie, i niestety „podtrzymanie” relacji konfliktowych między Spółką a „resztą świata”
- 2 sierpnia 2021 – Zarząd deklarujący współpracę z władzami samorządu i wdrażający to w praktyce.

II. Bieżąca działalność Spółki do zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu

- Spółka działa na podstawie statutu uchwalonego 26.04.1987 r. przez ogólne zebranie członków, zatwierdzonego 23.09.1987 r przez Naczelnika Miasta i Gminy Siewierz poprzez swoje organy:
 1. Ogólne Zebranie Członków, (Spółka liczy 174 członków)
 2. Zarząd, (5 osób)
 3. Komisja Rewizyjna. (3 osoby)
 - Terenem działania Spółki są grunty wspólne członków Spółki o ogólnej powierzchni 1139,39¹⁾ ha, położone na terenie obszaru administracyjnego miasta Siewierz, składające się z:
 - a/ lasów i terenów leśnych o pow. 888,69 ha,
 - b/ łąk i pastwisk o pow.180,55 ha,
 - c/ gruntów ornych o pow. 28,08 ha,
 - d/ innych terenów i gruntów o pow. 42,07 ha.Obecnie ten obszar zmniejszył się o tereny przekazane gminie.
- ¹⁾ (wielkości powierzchni z daty zatwierdzenia Statutu)
- Zarząd działa w składzie pięcioosobowym. W zależności od potrzeb Zarząd spotyka się raz lub dwa razy w miesiącu. Na każde zebranie Zarządu Spółki jest zapraszana Komisja Rewizyjna Spółki w pełnym składzie. Każde spotkanie Zarządu jest protokołowane, a protokół jest odczytywany i zatwierdzany na kolejnym spotkaniu Zarządu. Na posiedzeniach Zarządu Spółki przewodniczący informuje członków Zarządu o wszystkich sprawach bieżących, a decyzje podejmowane są poprzez głosowanie.

II. Bieżąca działalność Spółki do zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu

Finanse Spółki:

- Zarząd Spółki dla Zagospodarowania wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu, z należytą starannością dba o finanse Spółki co odzwierciedlają sprawozdania finansowe za minione lata zamykające się zyskami.
- Głównymi źródłami przychodów są:
 - Dochody z dzierżaw i najmu
 - Dochody z gospodarki leśnej
 - Inne dochody (odszkodowania, projekty)
- Gospodarka leśna:
 - Spółka dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu jako organ powołany do zarządzania majątkiem wspólnoty, w tym terenami leśnymi jest zobowiązana do prowadzenia gospodarki leśnej według Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu. UPUL jest wydawany raz na 10 lat przez właściwy organ tj. Starostę Będzińskiego, a rok 2023 jest czwartym rokiem obowiązywania w/w planu wydanego na lata 2020 – 2029.
 - Aktualna sytuacja gospodarcza w kraju, oraz ceny surowców energetycznych przyczyniły się do wzrostu kradzieży drewna. Problemem, jak co roku jest zaśmiecanie lasu odpadami komunalnymi. Aby wykryć i zatrzymać sprawców kradzieży drewna i zaśmieceń, zakupiliśmy mobilne kamery leśne do monitorowania terenów wspólnoty. W 2021 roku przez nasz region przeszły huragany i nawałnice, co spowodowało duże straty w naszym drzewostanie, w postaci wiatrołomów. Porządkowaniem terenów leśnych po przejściu tego zjawiska zajmujemy się do dziś. Dużym zainteresowaniem cieszy się tzw. samo-wyrób, kontrolowany przez leśniczego.

Tadeusz Adamski

Przykładowe wykonanie planu gospodarki leśnej za 2022:

- Pozyskano 7386 m³ drewna, w tym 3180 m³ z powierzchni przygodnych.
- Sprzedaż surowca drzewnego za 2022 rok wyniosła: 556 181,24 PLN

W L G Siewierz 26.03.2023

WYKONANIE PLANU GOSPODARKI LEŚNEJ W W L G SIEWIERZ ZA 2022 ROK.

HODOWLA LASU:	Zaplanowano	Wykonano
- Czyszczenie wczesne CW	-----
- Czyszczenie późne CP	2,0 ha	1,87 ha
- Odnów pow. zrębowych , poprawki	6,04 ha	9,31 ha
UŻYTKOWANIE LASU:		
- Użytki rębne	6,04 ha	11,56 ha
- Trzebież wczesna TW	8,00 ha	7,81 ha
- Trzebież późna TP	75,00 ha	81,26 ha
OCHRONA LASU:		
- Czyszczenie skrzynek lęgowych	23szt	23szt
- Wymiana skrzynek lęgowych	3 szt	3 szt
- Sprzątanie śmieci z terenów leśnych	4 kosze	wykonano
OCHRONA P – POŻ:		
- Uprzątnięcie pasa p – poż. typu A	25,5 ha	25,5 ha
- Mineralizacja pasa typu B	nie wykonano	

Współpraca ze stowarzyszeniami branżowymi:

- ▶ Spółka dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu od wielu lat, jako organ zarządzający terenami leśnymi wspólnoty, jest członkiem Polskiego Związku Zrzeszeń Leśnych, który skupia w swoich szeregach stowarzyszenia i prywatnych właścicieli lasów w Polsce. Do Zarządu PZZL został wybrany członek naszego Zarządu, zastępca przewodniczącego, który aktywnie uczestniczy w obradach i spotkaniach PZZL. Efektem przynależności i aktywnej pracy w Zarządzie PZZL, jest dofinansowanie do zalesień 2 ha., jakie Spółka otrzymała w wysokości **23814 zł**, w ramach akcji sadzenie lasu Volkswagen „Way to zero”.
- ▶ Kolejnym ważnym wydarzeniem jest przystąpienie do aukcji sprzedaży drewna na portalu aukcyjnym Woodmall co miało miejsce po raz pierwszy października 2023 r. gdzie w trzech aukcjach sprzedano 580 m³ drewna sosnowego i liściastego.

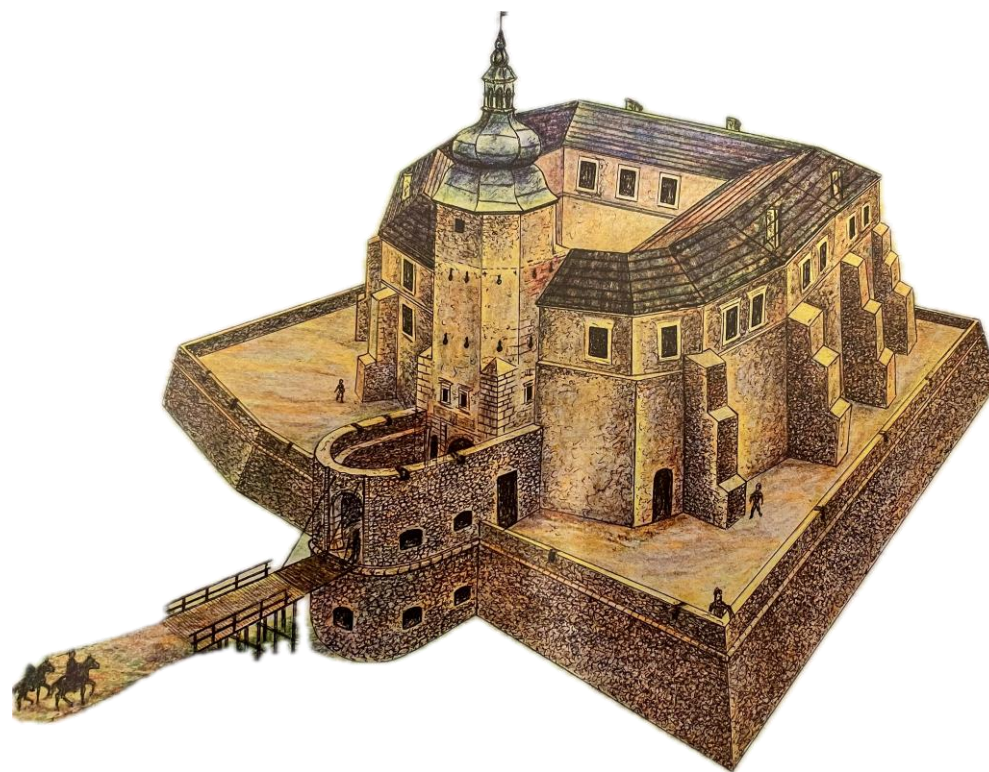
Wsparcie lokalnych Stowarzyszeń

- ▶ Udzieliliśmy wsparcia finansowego wielu organizacjom, instytucjom, stowarzyszeniom. Wśród obdarowanych znaleźli się: Parafia pw. św. Apostoła Macieja w Siewierzu, Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Siewierzu, Stowarzyszenia „Bank Życzliwych Serc” w Siewierzu, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Siewierzu, Ludowy Klub Sportowy „PRZEMSA” Siewierz, „Ratujemy Panią Asię”, „Na pomoc Ukrainie”.

///. Podsumowanie

- ▶ Najważniejszymi sprawami dla funkcjonowania Spółki dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno - Gruntowej w Siewierzu są:
 - ▶ Minimalizacja liczby spraw spornych sądowych.
 - ▶ Założenie Ksiąg wieczystych dla gruntów Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu
 - ▶ Uregulowanie spraw własnościowych Siedziby Spółki
 - ▶ Nowelizacja Statutu Spółki
- ▶ Kluczowe dla Spółki jest utrzymanie dobrej współpracy z władzami samorządowymi Siewierza, co przyczynia się do rozwoju Miasta Siewierza, jak również Spółki dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno – Gruntowej w Siewierzu.

Dziękuję za uwagę
Tadeusz Adamski

Tadeusz Adamski

Spółka dla Zagospodarowania Wspólnoty Leśno-Gruntowej w Siewierzu

ul. Bema 2 a

42-470 Siewierz

tel./fax 32/6741859

[E-mail: zarzad@wspolnotagruntowa-siewierz.pl](mailto:zarzad@wspolnotagruntowa-siewierz.pl)

<https://wspolnotagruntowa-siewierz.pl/>

14.11.2023